

EXPUNERE DE MOTIVE

Compania Națională "Institutul Național de Meteorologie, Hidrologie și Gospodărire a Apelor" (INMH) S.A. a fost înființată prin Hotărârea Guvernului nr. 980/1998, ca societate comercială pe acțiuni.

Încă din anul 2001 s-a pus problema reorganizării și a schimbării statutului său juridic. Demersul nu a avut succes din cauza lipsei de permisivitate a unora dintre prevederile Legii nr. 139/2000 privind activitatea de meteorologie.

La finele anului 2002 a fost adoptată și a intrat în vigoare Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 107/2002 privind înființarea Administrației Naționale "Apele Române", conform căreia activitatea de hidrologie, hidrogeologie și de gospodărire a apelor a fost trecută în cadrul Administrației Naționale "Apele Române".

În aceste condiții, reorganizarea INMH a devenit obligatorie, ca și modificarea corespunzătoare a unor prevederi ale Legii nr. 139/2000 privind activitatea de meteorologie.

Statutul economic actual al INMH, de companie națională (societate pe acțiuni), este formal, întrucât ar fi total inedit, dacă nu illogic, să se urmărească privatizarea sistemului meteorologic național. Pot exista agenți economici privați care operează în domeniul meteorologiei, dar aceasta nu scutește statul/guvernul de a întreține propriul instrument, asigurător, de protecție meteorologică a vieții și a bunurilor. În acest sens, aducem următoarele argumente:

(1) Sistemul meteorologic național nu gestionează și nu modifică volumul, starea sau evoluția mediului aerian sau a resurselor climatice disponibile. Prin forța lucrurilor, prestațiile meteorologice nu țin de gestionarea resurselor aeriene/climatice, ci de reducerea riscurilor și protecția față de consecințele negative ale manifestărilor excesive ale atmosferei. În consecință, statutul sistemului meteorologic național nu poate fi pur comercial, întrucât:

- a) activitatea meteorologică operativă se sprijină pe tehnologii complexe și costisitoare, care, dacă prețul prestațiilor meteorologice este menținut acceptabil/accesibil, nu pot fi acoperite exclusiv pe baze comerciale;
- b) costurile de exploatare a sistemului care să asigure veghea meteorologică permanentă sunt mult prea mari pentru a fi acoperite prin tarife suportabile;
- c) există activități meteorologice esențiale (de pildă, constituirea și administrarea fondului național de date, ca parte a patrimoniului public) pe care nici un utilizator nu este dispus să le plătească;
- d) avertizările privind fenomenele meteorologice periculoase reprezintă, explicit, un serviciu public pentru a cărui livrare/difuzare, oricât ar costa în fapt, nu se pot percepe taxe;

e) există utilizatori de ordin strategic, bugetari (administrația de stat, apărarea națională, poliția sau protecția civilă), ale căror decizii și acțiuni se fundamentează inclusiv pe informații meteorologice și care se pot constitui ca plătitori doar în măsura în care transferă fonduri bugetare către furnizorul de date/informații meteorologice.

(2) Pe de altă parte, statutul sistemului meteorologic național nu poate fi nici pur bugetar, întrucât:

- a) aceasta ar implica, în principiu, gratuitatea produselor/prestațiilor meteorologice, ceea ce ar descuraja concurența și ar crea un monopol complet în domeniul serviciilor meteorologice, contrar principiilor economiei de piață liberă;
- b) aceasta ar atrage o creștere nejustificată a transferurilor bugetare, greu de asigurat la nivelul necesar pentru menținerea sistemului meteorologic la standardele europene, cel puțin câtă vreme funcționarea economiei (în tranziție) nu se stabilizează convenabil;
- c) s-ar reduce sau ar dispărea stimulii pentru performanță și interes pentru lărgirea pieței și ridicarea calității prestațiilor, cel puțin în proporția în care subvenția bugetară ar rămâne neacoperitoare;
- d) ar contraveni politicii de integrare europeană, de vreme ce, cu excepția a doar câteva dintre țările membre CSI, toate serviciile meteorologice naționale de pe continent se bucură de un statut flexibil (semi-comercial/semi-bugetar);
- e) nivelul profesional al sistemului meteorologic ar scădea dramatic, în condițiile în care specialiștii în domeniu nu se formează în facultăți, ci la locul de muncă, solicitările la care sunt supuși exced cu mult nivelul de salarizare bugetar, iar piața europeană/mondială a locurilor de muncă înalt calificate este cât se poate de generoasă.

Soluția cea mai adecvată și stabilă pe termen lung este, așadar, cea adoptată pentru serviciile meteorologice naționale europene, și care corespunde unui statut semi-comercial.

Prin urmare, denumirea și statutul de companie națională (societate pe acțiuni) al instituției care reprezintă actualmente sistemul meteorologic național, sunt artificiale și nepotrivite, de natură a împiedica asupra stabilității, randamentului și autorității sale preconizate și indispensabile. În aceste condiții, activitatea care se desfășoară în sistemul meteorologic se pretează perfect – funcțional și legal – unui statut de regie autonomă, de interes național, și nu unuia de societate pe acțiuni, plătitoare de redevențe și privatizabilă.

Legea nr. 139/2000 privind activitatea de meteorologie trebuie să fie permisivă în legătură cu statutul instituțional, economic și financiar adecvat sistemului meteorologic național. Prin aceasta lege se introduc două valori juridice inadecvate activității pe care o reglementează:

(1) În cuprinsul legii este folosită denumirea de Centru Meteorologic Național pentru întregul sistem de structuri și activități meteorologice din țară.

Aceasta denumire:

- a) creează o inadvertență între forma și conținutul noțiunii (ceea ce este denumit centru fiind în fapt un organism descentralizat/distribuit într-un număr semnificativ de alte centre și componente funcționale și structurale, împrăștiate pe tot cuprinsul țării);
- b) nu exprimă în nici un fel amploarea teritorială, complexitatea și importanța sistemului meteorologic național;
- c) este de natură a produce confuzii și inconsistență juridică.

(2) Legea consacră Centrului Meteorologic Național o denumire hibridă și un statut imobil prin intermediul unei instituții preexistente (la data apariției legii), Compania Națională "Institutul Național de Meteorologie, Hidrologie și Gospodărire a Apelor" (INMH) S.A. În fapt, dar și în conformitate cu legea, Centrul Meteorologic Național administrează întregul sistem meteorologic național.

Este, deci, justificată și necesară introducerea de amendamente în Legea nr. 139 /2000 privind activitatea de meteorologie. Amendamentele constau din:

- a) eliminarea constrângerii de nume și statut pentru instituția prin care se desfășoară activitatea meteorologică;
- b) înlocuirea în consecință a numelui în concordanță cu statutul de facto, de administrație națională;
- c) eliminarea prevederilor/noțiunilor introduse numai pentru corespondența cu statutul de companie națională.

În plus, față de cele prezentate, această reorganizare este oportună și necesară și în condițiile în care:

- Compania Națională "Apele Române", în conformitate cu Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 107/2002 privind înființarea Administrației Naționale "Apele Române", a fost restructurată devenind Administrația Națională "Apele Române". Urmare acestei ordonanțe de urgență, componente indispensabile ale sistemului general de supraveghere meteorologică pe care aceasta le administra urmează a fi externalizate și, în consecință, trebuie ca de urgență acestea să fie preluate de către operatorul național în domeniul meteorologic;
- Activitățile de hidrologie, hidrogeologie și gospodărire a apelor din structura actuală a INMH, conform aceleiași ordonanțe de urgență, au fost integrate în nou înființata Administrație Națională "Apele Române", alături de rețeaua hidrologică a acesteia;
- INMH implementează deja un sistem meteorologic național complex, cu tehnologii de vârf, conform Hotărârii Guvernului nr. 1073/1999 privind garantarea de către Ministerul Finanțelor a unui credit extern pentru Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului în favoarea Companiei Naționale "Institutul de Meteorologie, Hidrologie și Gospodărire a Apelor" - S.A. (INMH), în scopul implementării și funcționării Sistemului meteorologic integrat național. Funcționarea optimă a acestui sistem presupune o structură instituțională adecvată.

Având în vedere cele expuse mai sus, s-a elaborat proiectul Legii privind înființarea Administrației Naționale de Meteorologie, pe care îl supunem alăturat spre avizare.

PRIM-MINISTRU

Adrian NĂSTASE